

2008

Fakta om falska
våldtäktsanmälningar

Innehåll

Om kunskapsöversikten.....	3
Hur vanligt förekommande är falska våldtäktsanmälningar?.....	4
Mannen och skulden	7
Polisens utredare tycker till.....	9
Myter om våldtäkter.....	10
Relaterade artiklar från media.....	12

Om kunskapsöversikten

Denna kunskapsöversikt om falska våldtäktsanmälningar är producerad av bloggen Genusperspektiv.se, som återfinns på webbadressen med samma namn.

Genusperspektiv.se är en blogg med reflektioner över feminism och jämställdhet ur ett mansperspektiv.

Bloggen belyser de problem som uppstår när kampen för jämställdhet mellan könen, allt oftare slår över och istället leder till ett osynliggörande av pojkar och mäns situation i samhället.

Kunskapsöversikten är producerad i syfte att spridas, och all spridning av materialet uppmuntras.

Jag som driver bloggen är politiskt oberoende och heter Magnus.

Har ni synpunkter eller kommentarer kring bloggen eller kunskapsöversikten, hör då gärna av er på e-postadressen: blogg@genusperspektiv.se

Magnus Genusperspektiv.se

Hur vanligt förekommande är falska våldtäktsanmälningar?

Polisen utredare rapporterar allt oftare om stora problem med falska våldtäktsanmälningar. Samtidigt rapporterar feminister att antalet falska våldtäktsanmälningar är obefintliga.

Av den anledningen kan det vara värt att studera det känsliga ämnet lite närmare.

Kvinnojourerna som regelbundet kommer i kontakt med misshandlade och utsatta kvinnor, har sin uppfattning klar i frågan. Enligt kvinnojourerna är det en försvinnande liten del av de anmälda våldtäkterna som är att betrakta som falska.

Citat från hemsidan för ROKS¹ tjejjourer:

"... Bland det anmälningar som kvinnor gör är det en försvinnande liten del som är påhitt. Att anmäla en våldtäkt innebär en mycket lång och smärtsam process, med förhör, läkarundersökningar och rättegång. Det är knappast troligt att någon går igenom detta för att hämnas. Skulle någon hitta på en våldtäkt kommer ett sådant fall inte långt ..."

Detta vill många kvinnliga intresseorganisationer feminister få till en självuppfyllande profetia. Då det är så pass jobbigt och krävande för en kvinna att gå igenom en anmälan, så kan inte kvinnan ha hittat på den våldtäkt hon anmält. Per automatik anser många feminister således att rättsväsendet ska utgå från att kvinnan talar sanning, eftersom ingen kvinna orkar med att göra en falsk våldtäktsanmälan.

Men är det riktigt så enkelt, att alla våldtäktsanmälningar således skulle vara sanna, eftersom ingen kvinna utsätter sig frivilligt för den process som det innebär med förhör, läkarundersökningar och rättegång?

Nej, inte om man får tro polisens utredare som runt om i landet arbetar med att utreda våldtäktsmål.

Enligt polisen i Norrköping är de falska våldtäktsanmälningarna ett stort problem.

"... Det är känsligt att påstå att en kvinna som anmält en våldtäkt inte blivit våldtagen, men erfarna utredare på våldshoteln kan inte blunda för att det förekommer. Det är ett ganska nytt problem och tyvärr inte speciellt ovanligt ..."

(Citat från Folkbladet den 2007-01-22)

Även polisen i Göteborg anser sig ha liknande erfarenheter.

"... De flesta anmälda våldtäkter där gärningsmannen är okänd är uppiktade. Det hävdar poliser GT talat med."

¹ Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige. Roks verkar enligt egen utsago för kvinnors och flickors rättigheter och frigörelse, samt jämställdhet på alla plan.

- Det är ett jätteproblem och vi är erbarmligt trötta på det, säger en av dem.”
(Citat från GT/Expressen 2007-06-15)

Studier om falska våldtäkter

Ovanstående uttalanden från poliser som arbetar med att utreda anmälda våldtäkter, stämmer väl överrens med resultatet från studier i det känsliga ämnet.

I advokatsamfundets tidning ”Advokaten” nr 4/2008, har man publicerat en artikel i ämnet. I artikeln hänvisas till två undersökningar som tar upp problemet med falska våldtäktsanmälningar.

Den ena undersökningen genomfördes 2004 som ett examensarbete på juristlinjen². Undersökningsmaterialet bestod av 239 anmälningar från 5 olika distrikt. Resultatet av undersökningen påvisade att det i 12 procent av fallen, fanns anteckningar i akterna som påvisade att utredare eller åklagare misstänkte att anmälan var falsk.

”För 2004 gjordes undersökningen i form av ett examensarbete på juristlinjen av Therese Aspegren, och undersökningsmaterialet bestod av samtliga våldtäktsanmälningar i 5 olika polisdistrikt, totalt 239 ärenden. I 12 procent av ärendena förekom anteckningar i akten som visade att polis och/eller åklagare uttryckligen misstänkte att anmälan var falsk.”
(Citat ur Advokaten nr 4/2008)

I en större undersökning bestod undersökningsmaterialet av 616 anmälningar från sex olika distrikt. I undersökningen kom man fram till att 7 procent av våldtäktsanmälningarna var att betrakta som falska eller felaktiga.

”Därigenom kom det sammantagna undersökningsmaterialet att bestå av sammanlagt 616 anmälningar. Antalet (genom överbevisning och/eller erkännande) konstaterat falska anmälningar var totalt 9 stycken, det vill säga 1,5 procent av anmälningarna. Till detta antal kommer 34 fall, där orimliga och/eller motbevisade uppgifter talar för att den påstådda våldtäkten i vart fall inte gått till som målsäganden beskrivit den, vilket ger totalt cirka 7 procent falska och felaktiga våldtäktsanmälningar.”
(Citat ur Advokaten nr 4/2008)

I dessa båda undersökningar framkommer att 7–12 % procent av anmälningarna är att betrakta som felaktiga eller falska. Räknar man även in de falska anmälningar där ord står mot ord, så blir siffran av naturliga skäl avsevärt högre.

Ser man till internationella siffror är ovanstående resultat mycket lågt. Flertalet internationella undersökningar påvisar att ca 40 procent av våldtäktsanmälningarna är att klassa som falska.

I Eugene J. Kanin studie ”False rape allegations”³ granskades exempelvis våldtäktsanmälningar i en mindre stad i USA. 109 våldtäktsanmälningar som inkommit under en period av 9 år granskades. I 45 fall (41 %) blev anmälningarna officiellt förklarade som falska.

Vad är då skälet till att en kvinna hittar på en våldtäktsanmälan?
Anledningarna kan variera, men enligt polisens egna uppgifter kan det handla om kvinnor som vill

² Examenssuppsats inom processrätt, Falska våldtäktsanmälningar, Therese Aspegren

³ ”False rape allegations”, Eugene J. Kanin, 1994

hämnas, förklara bort en otrohet eller vill ha ut ekonomisk ersättning. En förklaring som även stöds av Eugene J. Kanins studie som omnämns ovan.

Man ska dock beakta att de flesta våldtäkter som anmäls, är riktiga och anmäls på goda grunder. Man ska även ha klart för sig att det begås fler våldtäkter än vad som anmäls.

Men man får inte förneka det faktum att många våldtäktsanmälningar är rena påhitt från kvinnans sida, vilket gör att kvinnors berättelser måste få granskas och ifrågasättas, utan att berörda inom rättsväsendet blir anklagade för diskriminering eller kränkningar från feministiska organisationer.

Mannen och skulden

Nedanstående text är ett bidrag från en av bloggans besökare.

Den 12:e december 2006 friade Svea Hovrätt två män från anklagelser om grov våldtäkt. Männerna hade tidigare blivit dömda till fyra års fängelse. Vid männens överklagande tog flickan tillbaka sin historia:

“Jag ville inte framstå som en slampa som legat med två killar samma kväll, sa flickan.

Det var för att inte såra sin väninna, som var kär i en av killarna, som flickan ljög. Hon menade i rätten att hon inte förstod allvaret i anklagelsen...”

Falsa våldtäktsanmälningar existerar. Exakt hur många är det ingen som känner till. Huruvida man väljer att utgå från professor Christian Diesens uppskattning på ”mer än en procent”⁴ eller sociologen Kanin’s spekulationer på upp till 100%⁵ förblir en fråga om politiska preferenser, eftersom inga svenska data finns tillgängliga.

Kan vi verkligen i sådana fall tillåta att den ena partens trovärdighet mynnar ut i den andres fängelsestraff? Detta är något som kan diskuteras, men i praktiken har det varit möjligt i Sverige sedan drygt 20 år tillbaka. I ett prejudikatfall från 1991 dömdes en man för våldtäkt enbart på grundval av tjejens berättelse, och de vittnen som hört henne berätta om händelsen⁷.

Trovärdighet är centralt i många våldtäktsmål, eftersom vittnen för det mesta saknas, och den tekniska bevisningen ofta bara kan bevisa om de berörda personerna haft sex. Många tjejer skulle sannolikt inte våga anmäla en våldtäkt om de inte kunde stödja sig på just sin trovärdighet. Att döma en kille enbart på grund av tjejens trovärdighet tycker jag dock är fel. De flesta brott går inte att ställas till ansvar för ens på egen angivelse(erkännande), om inte övrig bevisning finns tillgänglig. Ett system där killar kan dömas till fängelse i två till tio år på grund av enbart tjejers berättelser är ett system som bäddar för såväl falska anmälningar som utpressning.

Per E Samuelsson, advokat med 25 års erfarenhet, berättar i Expressen att det är mycket vanligt att rätten väljer att tro på tjejens berättelse⁸. Samuelsson får medhåll av JK:s rapport Felaktigt Dömda, publicerad år 2006. I rapporten granskas de elva personer, dömda för grova brott, som sedan 1990 fått resning och blivit helt frikända. Elva personer är bara det ett förvånansvärt stort tal. Innan 1990 finns bara ett sådant fall dokumenterat, och 11 personer representerar således en ökning på 1000 %(!). Det intressanta med rapporten dock inte detta, utan att 8 av 11 (nära 80 %) av dessa personer stod anklagande för just sexualbrott. I sin sammanfattning riktar JK hård kritik mot det

⁴ ”Ljög om våldtäkten - nu frias två dömda”, Aftonbladet 060224

⁵ ”Oskyldigt anklagade”, Expressen 070324

⁶ Gibbon, Karen, 1998. ”False allegations of rape in adults” Journal of Clinical Forensic Medicine (1998) 5, 195-198

⁷ Justitiekanslern, 2006. Felaktigt Dömda – Rapport från JK:s Rättsäkerhetsprojekt.

⁸ ”Peter Eriksson vill döma oskyldiga män”, Expressen 070903”

svenska rättsväsendet. Bland annat kritiserar han domstolarnas tilltagande tilltro till just trovärdighetsbevisning⁹.

Från politiskt håll har det länge framhållits att kvinnan har en svag position i våldtäktsmål, och att fokus snarast bör ligga på att förstärka den. Det finns stora politiska poäng att hämta med detta program, och hittills har svenska politiker visat ett minst sagt svalt intresse för mannens rättssäkerhet. År 2005 blev våldtäktsbegreppet föremål för en avsevärd utvidgning, och så sent som 2006 lades en motion fram om omvänd bevisbörda vid våldtäkt¹⁰. Hade denna väl gått igenom skulle det inte längre varit åklagarens uppgift att bevisa mannens skuld, utan mannens uppgift att bevisa sin oskuld.

Samhället i stort verkar inte heller det ha någonting till övers för den anklagade mannen. Allmänheten, och särskilt media, verkar i nuläget se en våldtäktsanklagad man som i det närmaste automatiskt skyldig. Både den friande domen i tumbafallet och den i stureplansprofilernas första rättegång åtföljdes av stora demonstrationer¹¹, och på SvD:s ledarsida berättar Cecilia Beckroth, nämndeman i den senare rättegången, att hon efter den friande domen blev tvungen att leva med skyddade personuppgifter efter att ha blivit ofredad och trakasserad av allmänheten¹². Anders Agell, författare till bl. a kursboken Civilrätt väljer i Upsala Nya Tidning¹³ att beskriva dagens situation på följande sätt:

”Den härskande ideologin i tillägg till de många sexualbrott som faktiskt förekommer har i Sverige skapat en extremt negativ mansbild. Varje man är en potentiell sexualförbrytare. Varje man som förnekar anklagelser om sexuella övergrepp är dessutom en potentiell lögnare. Det är inte bara så att vissa domstolar, på initiativ av särskilt övertygade åklagare, satt ner beviskravet i vissa sexualbrottsmål genom uppvärdering av en kvinnas berättelser och nedvärdering av mannens förnekanden. Detta gäller naturligtvis inte alla mål, men tendenserna är mycket tydliga och oroande.”

⁹ Justitiekanslern, 2006. Felaktigt Dömda – Rapport från JK:s Rättsäkerhetsprojekt.

¹⁰ Engström, Désirée. ”Motion 2006/07:So379 Unga flickors hälsa” 061030

¹¹ ”De läste upp vilka hon haft sex med”, Aftonbladet 070605 och ”Vi måste kämpa för oss själva”, Stockholms Fria Tidning 040507

¹² ”Vem värnar rätten när drevet går?”, SVD 070824

¹³ Upsala Nya Tidning, 070108

Polisens utredare tycker till

Polisen i Örebro, citat från Sveriges Radio den 2007-05-25:

"... Enligt en egen utredning som polisen gjorde av alla våldtäktsanmälningar i Örebro län 2004, så var närmare var femte anmälan felaktig eller falsk. Samma antal falska anmälningar gäller fortfarande ..."

Polisen i Oskarshamn, citat ur Barometern den 2005-10-12:

"... Att våldtäktsanmälningar på det här sättet snabbt avslöjas vara falska är inget ovanligt. Så sent som i förra veckan fälldes en Oskarshamnskvinna till böter och samhällstjänst för falsk tillvitelse. Detta sedan hon hävdade att en man som hon följt med våldtagit henne. Mannen häktades men släpptes sedan kvinnan tagit tillbaka sina uppgifter. I våras greps ännu en oskyldigt anklagade våldtäktsman i Nybro. I det fallet blev han anklagad av en kvinna som fick dåligt samvete för sin otrohet ..."

Överåklagaren i Västmanland, citat från TV3.se, programmet Efterlyst:

"... Anders Jacobsson som är överåklagare i Västmanlands län menar att Joels fall inte alls är unikt. Varje år anmäls flera våldtäkter som sedan visar sig vara falska ..."

Polisen i Göteborg, citat ur GT/Expressen den 2007-06-15:

*"... De flesta anmälda våldtäkter där gärningsmannen är okänd är uppdiuktade. Det hävdar poliser GT talat med.
- Det är ett jätteproblem och vi är erbarmligt trötta på det, säger en av dem."*

Polisen i Norrköping, citat från Folkbladet den 2007-01-22:

"... Det är känsligt att påstå att en kvinna som anmält en våldtäkt inte blivit våldtagen, men erfarna utredare på våldshoteln kan inte blunda för att det förekommer. Det är ett ganska nytt problem och tyvärr inte speciellt ovanligt..."

Polisen i Linköping, citat från Corren den 2008-07-21:

"Flera poliser som Corren talat med anser att falska våldtäktsanmälningar har blivit vanligare under senare år.

– Det bär mig emot att säga det, men en del anmälningar borde aldrig gjorts. De här tjejerna förstör för sina systrar, som verkligen har våldtagits, säger kriminalinspektör Pär-Åke Ekholm."

" – Jag kan tyvärr inte ge några exakta siffror, men det är betydligt vanligare än många tror att utredningar läggs ned på grund av att berättelsen inte stämmer."

Myter om våldtäkter

1) Myten om de många överfallsvåldtäkterna

Det är så pass vanligt förekommande med misshandel och våldtäkter av kvinnor, att kvinnor inte bör gå ut ensamma efter mörkrets inbrott. Detta budskap basuneras ut av många feministiska organisationer. Flera av organisationerna vill även införa feministiskt självförsvar på skolschemat, så att flickorna ska känna sig tryggare utomhus.

Fakta

Varningarna om att kvinnorna inte ska vistas ute efter mörkrets inbrott är helt obefogade, även om en viss försiktighet aldrig är fel.

Ca 284¹⁴ kvinnor anmäler varje år att de blivit överfallsvåldtagna utomhus. Detta ska ställas i proportion till att ca 450¹⁵ personer

omkommer i trafiken varje år.

Det är således större risk att dö i en trafikolycka än att som kvinna bli överfallsvåldtagen¹⁶.

2) Myten om det stora mörkertalet

Ca 284 överfallsvåldtäkter anmäls varje år. Men detta är bara en bråkdel, då det stora mörkertalet är väldigt stort.

Fakta

Mörkertalen är enbart uppskattade siffror som kan vara svåra att säkerställa.

Brottsförebyggande rådet menar dock att mörkertalet för överfallsvåldtäkter inte är speciellt stort. Några av de faktorer som påverkar mörkertalens storlek är hur grovt brottet är och vilken relation offret har till gärningsmannen. När offer och gärningsman är bekanta är benägenheten att anmäla, lägre än när gärningsmannen är obekant och brottet är grovt.

Det är anledningen till att grova brott av obekanta gärningsmän är överrepresenterade i brottsstatistiken.

3) Myten om att alla män är potentiella våldtäktsmän

Alla män är potentiella våldtäktsmän. De flesta överfallsvåldtäkterna begås av helt vanliga och hederliga män som både har arbete och ett väl fungerande socialt liv.

Fakta

Citat från Dagens Nyheter 2005-11-04:

“Knappast. Visst händer det att mannen i busken har familj och arbete, berättar psykologen Bengt Jarl som ägnat sitt yrkesliv åt just våldtäktsmän. Men ett betydligt vanligare kännetecken är att de är känslomässigt störda. Några kan upprätthålla fungerande sociala liv i perioder. Men lika lite som vid

¹⁴ Enligt Brottsförebyggande rådets artikel "Tema: sexualbrott" anmäldes år 2004 över 2 600 våldtäkter till polisen. Enligt Brottsförebyggande rådet (Rapport 2005:7) är ca 12 procent av de anmälda våldtäkterna att betrakta som överfallsvåldtäkter, vilket innebär att ca 284 överfallsvåldtäkter anmäldes år 2004.

¹⁵ Vägverkets skade- och olyckstatistik

¹⁶ Överfallsvåldtäkter definieras enligt Brottsförebyggande rådet som våldtäkter som begås av gärningsmän som är obekanta för offret och som inleds med ett plötsligt angrepp.

annan brottslighet är det människor från ordnade och trygga förhållanden som utgör majoriteten av de dömda. Att det går att hitta någon hjärnkirurg, advokat eller toppdiplomat som både våldtagit och slagit ihjäl sin fru och att använda det som "bevis" för att våldet mot kvinnor är lika vanligt i slott som i koja är ungefär lika relevant som att lyfta fram Hollywoodstjärnan Winona Ryder som den typiske snattaren."

4) Myten om att kvinnor inte gör falska våldtäktsanmälningar

En vanligt förekommande myt är att kvinnor inte gör falska våldtäktsanmälningar, beroenden på att det är en så lång och smärtsam process att gå igenom förhör och läkarundersökningar.

Fakta

Sanningen är att de falska våldtäktsanmälningarna har blivit ett stort problem för de som utreder de anmälda våldtäkterna.

Poliser från bl.a. Göteborg¹⁷, Norrköping¹⁸, Oskarshamn¹⁹ och Örebro²⁰ berättar öppet i media om det ökade problemet med falska våldtäktsanmälningar. Anmälningar som tar både tid och resurser från polisen. Även i Östergötland²¹ och Västmanland²² rapporteras om problemet.

Vad är då skälet till att man hittar på en våldtäktsanmälan? Anledningarna kan variera, men enligt polisens egna uppgifter så kan det handla om kvinnor som vill hämnas, förklara bort en otrohet eller vill ha ut ekonomisk ersättning.

¹⁷ "Poliser hävdar: De flesta anmälda våldtäkterna är uppiktade", GT/Expressen, 2007-06-15

¹⁸ "Fler falska våldtäkter", Folkbladet, 2007-01-22

¹⁹ Dagstidningen Barometern, 2005-10-12:

²⁰ "Var femte anmäld våldtäkt är falsk, menar polisen", Sveriges Radion, 2007-05-25

²¹ "Falska våldtäkter problem för polisen", Corren, 2008-06-21

²² TV3.se, programmet Efterlyst, överåklagaren i Västmanland uttryckte sig i frågan.

Relaterade artiklar från media

Intressanta artiklar om rättsväsendet i allmänhet

Aftonbladet:	Oskyldiga döms till fängelse
Advokatsamfundet:	Oskyldigt dömda en del av systemet
Expressen:	Oskyldiga döms till livstid
Sydsvenskan:	Pressens press ger problem i rättssalen

Poliser berättar om problemen med falska våldtäkter

Corren:	Falsa våldtäkter problem för polisen
Folkbladet, Norrköping:	Fler falska våldtäkter
GP/Expressen:	De flesta anmälda våldtäkterna är uppiktade
Sveriges Radio:	Var femte anmäld våldtäkt är falsk, menar polisen

Artiklar om falska våldtäkter

Aftonbladet:	Fängelse för lögn om våldtäkt
Aftonbladet:	Kvinnan bluffade - sambon fick 5 år
Aftonbladet:	Rätten - kvinnan ljög om våldtäkt
Aftonbladet:	Satt oskyldigt inspärrad i sju år
Aftonbladet:	Våldtäkten var bluff
Allehanda:	Kvinnor fick oskyldig man häktad för våldtäkt
Corren:	Falsa våldtäkter problem för polisen
Dagens Nyheter:	Fängelse för falsk våldtäkt
Dagens Nyheter:	Fängelse för lögner om våldtäkt
Dagens Nyheter:	Kvinna begärs häktad för falsk våldtäkt
Dagens Nyheter:	Kvinnor hittade på våldtäkt
Dagens Nyheter:	Kvinna inför rätta för bluffvåldtäkt
Dagens Nyheter:	Kvinna ljög om våldtäkt i Västerås
Dagens Nyheter:	Kvinna ljög om överfall
Expressen:	21-åring anmälde våldtäkt som hämnd
Expressen:	Björn blev oskyldigt anklagad för våldtäkt
Expressen:	Kvinna åtalas för lögn om våldtäkt
Expressen:	Ljög om pojkväns våldtäkt - fick fängelse
Expressen:	Ljög om våldtäkt - riskerar fängelse
Expressen:	Oskyldigt anklagade
Expressen:	Peter Eriksson vill döma oskyldiga män
Expressen:	Polisen hävdar, de flesta anmälda våldtäkterna är uppiktade
Expressen:	Sofia, jag blev aldrig våldtagen
Expressen:	Åtalas för falsk våldtäkt
Folkbladet:	Fler falska våldtäkter
Katrineholmskuriren:	Flicka ljög om våldtäkt
Metro:	Lögn om våldtäkt, dubbelt svek
Nerikes Allehanda:	Kvinna fängesdömd för våldtäktsanmälan
Nerikes Allehanda:	Polisen, anmälda våldtäkter påhittade

Nerikes Allehanda: [Ung kvinna misstänkt för falsk anklagelse](#)
Nerikes Allehanda: [Utmotad från fest - anklagade för att hämnas](#)
Sveriges Radio: [Fick fängelse för falsk våldtäkt](#)
Sveriges Radio: [Inget åtal för bluffvåldtäkt](#)
Sveriges Radio: [Kvinna hittade på våldtäkt - man låstes in](#)
Sveriges Radio: [Var femte våldtäkt är falsk enligt polisen](#)
Sveriges Radio: [Åtalas för falsk anklagelse om våldtäkt](#)
SVT, Tvärsnytt: [Var tionde våldtäktsanmälan är falsk](#)
Svenska Dagbladet: [Allt kan inte vara våldtäkt](#)
Svenska Dagbladet: [Falsk anklagelse om fångenskap i lägenhet](#)
Svenska Dagbladet: [Fälld för falsk våldtäktsanmälan](#)
Svenska Dagbladet: [Fängelse för falsk våldtäkt](#)
Svenska Dagbladet: [Kvinna dömd för lögn om våldtäkt](#)
Svenska Dagbladet: [Kvinna tros ha ljugit om våldtäkt](#)
Svenska Dagbladet: [Våldtäkten i Västerås var en bluff](#)
Svenska Dagbladet: [Våldtäktsdömd får stort förskott](#)
Svenska Dagbladet: [Åtalas för falsk våldtäkt](#)
Sydsvenskan: [Mobilen friade våldtäktsdömd](#)
Uppsala Nya Tidning: [Kvinnor hittade på våldtäkt](#)